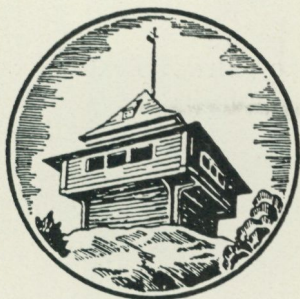

**NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK 1954**

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK

1954

Redaktion:

ANDREAS LINDBLOM · GÖSTA BERG · BENGT BENGTTSSON

Redaktör: Bengt Bengtsson

Omslagsbilden: Carl Jonas Love Almquist.

*Detalj ur Hilding Linnqvists fresk "Sagan om Sverige"
i Sollidens trapphus.*

Tryckt hos Tryckeri Aktiebolaget Thule, Stockholm 1954

Djuptrycksplanscher från Nordisk Rotogravyr

VÄRMLAND OCH SKANSEN

av Gösta Berg

Inget svenskt landskap torde vara så känt ute i världen som Värmland, få heller så omtalade i vårt eget land. Man kan fråga sig efter orsaken, men utan tvivel ligger en viktig sådan i det skimmer som Gösta Berlings saga kastade över dessa bygder, för svenskarnas del också i Värmlänningarna och den romantiska prägel som detta festliga divertissement fick genom sin uppvisning av provinsens folkdräkter och folkdanser. Också på Skansen ha dessa redan från början i hög grad bidragit att ge färg åt folklivet här uppe.

Som bekant vill Skansen i någon mån även ge en återspegling i smått av hela vårt land med dess olika landskap. Det har under sådana förhållanden tett sig som en brist att den värmländska byggnadskulturen, som även den har monumentalitet och självständig karaktär av liknande slag som övriga sidor av folklivet, inte på något sätt varit representerad i förhållande till sin betydelse. Jag tänker då inte på de byggnader som uppfördes av de i slutet av 1500- och början av 1600-talet inflyttade finnarna, minnesmärken av stort värde som blivit tillvaratagna främst genom framlidne intendenten Nils Keylands åtgärder och som på Skansen äro sammanförda i den s. k. Finngården. Den svenska kulturen var däremot företrädd endast av två byggnader, nämligen den i och för sig arkitekturhistoriskt intressanta dubbelboden från Hedarne, Ransäterstorp i Ransäters socken, vilken inköptes 1914 och uppfördes på Skansen 1915, samt torkkölnan för malt i typisk västsvensk utformning från Korteruds by i Köla socken, uppförd på Skansen 1923.

När Nordiska museet erfor att Värmländska Sällskapet i Stockholm hyste planer på att i likhet med vad Hälsinge Gille tidigare gjort förhjälpa Skansen till att erhålla en representativ byggnad från sitt landskap, hälsades detta från vårt håll med stor glädje.

Sällskapet har främst genom sin skattmästare, grosshandlare Teodor Ericson, med mycken energi tillsett att planerna kunnat förverkligas. I samråd med museet och länets hövding utsågs redan 1951 en ensam mangårdsbyggnad, som stod obebodd i Norra Skoga i Ekshärads socken. Sällskapet lyckades utverka att byggnaden av ägarefamiljen Erikson överlämnades som gåva för att uppföras på Skansen. Nu vidtog från sällskapets sida ett omfattande arbete för att skapa de ekonomiska förutsättningarna för en flyttning. Även detta har gått lyckosamt genom glädjande tillmötesgående från många olika håll. (En närmare redovisning här för kommer att ges, när insamlingen blivit avslutad.)

Redan när de första planerna framkommo, avsåg man att i någon mån också genom uppförandet av byggnaden ge Werm-ländska Sällskapet en fast replipunkt i huvudstaden. Det faller av sig självt att detta stora och anrika sällskap, stiftat år 1816, inte kan göra gården till samlingsplats i den meningen att man i denna skulle kunna avhålla sina livligt besökta samkväm. Därtill förslår inte utrymmet, trots byggnadens monumentala mått. Man har emellertid tänkt sig att direktionen här åtminstone understundom skulle kunna sammanträda, och man har i byggnaden reserverat lokaler för sällskapets arkiv och övriga tillhörigheter. I avsikt att möjliggöra även festlig samvaro ha anordningar vidtagits, så att mindre måltider kunna serveras i byggnaden utan större olägenhet.

På Skansen kommer Värmlandsgården, som närmare skildras på följande sidor av de tjänstemän som handlagt frågorna om byggnadens flyttning och återuppförande, att fylla ett tomrum även på annat vis. Vi ha nu fått en representant här uppe för de redan från början i två våningar planerade byggnader som vid 1800-talets mitt spreda sig från städerna, ofta förmedlade av boställena med deras mer ståndsmässiga kultur. Den har blivit en ståtlig företrädare för västsvensk timmerarkitektur, sådan denna har utformats under skiftande inflytelser från andra bygder, en utveckling som inte långt senare avbröts genom införandet av helt nya byggnadstyper och nya byggnadstekniker. Festligt målad i Falu rödfärg och täckt med tak av Glava skiffer gör den ett magnifikt intryck både när den avtecknar sig mot drivor och snöhöljda träd och när den skymtar fram i den rika lövträdsvegetationen.